KATOLIŠKI GLAS

LETO XLIII. - Štev. 30 (2156) - Četrtek, 1. avgusta 1991 - Posamezna številka 1000 lir

TAXE PERÇUE	GORIZIA	SETTIMANALE - SPEDIZIONE IN ABBONAMENTO POSTALE GRUPPO II/70% - AUTORIZZAZIONE DIREZIONE PROVINCIALE P.T. DI GORIZIA - REG. TRIB. DI GORIZIA N. 5 - 28-01-1949
TASSA RISCOSSA	ITALY	

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: RIVA PIAZZUTTA,18 - 34170 GORIZIA - GORICA
REDAZIONE E AMMINISTRAZIONE Tel. 0481/533177 - Fax 533177 - Pošni t/rn 11234499
PODUREDNIŠTVO: Vicolo delle Rose, 7 - 34135 TRIESTE - TRST - Tel. 040/414646

Vsi verujoči, združite se v delu za mir

Asizi, kraj molitve za mir

Leta 1967 se je papež Pavel VI. obrnil na vse resnične prijatelje miru in jih pozval, naj se vsako leto združijo in razmislijo o »temeljni dobrini, ki je mir.«

Po 25 letih se sedanji sv. oče Janez Pavel II. k temu povrača; kot predmet razmisleka in molitve za prihodnji Svetovni dan miru, ki bo na novo leto 1992, določa naslednje: »Vsi verujoči — združeni v delu za mir.«

Vez med vero in mirom je prav tesna. Vse vere se med svojimi udi trudijo za mir in za medsebojno razumevanje. To je prišlo do vidnega pričevanja leta 1986, ko so se v Assisiju zbrali zastopniki vseh velikih verstev sveta v skupni molitvi za mir; vsak je v svojem jeziku in k svojemu Bogu molil za mir.

Res je sicer, da se je dogajalo in se tudi še dogaja, da se je kje izrabljala vera v drugačne namene. Da so čuvali svoje vernike v boj zoper »drugoverce«. Povsod pri vseh verstvih se je to dogajalo od Jozueta dalje, ki je z ognjem in mečem osvojil Palestino ter pokončal pogane. Tudi Kristusa so farizeji in voditelji ljudstva križali zato, ker se ni držal »očetnih izročil«. Pred velikim zborom je veliki duhovnik Kajfa izjavil: »Bogokletje je izrekel! Kaj potrebujemo še prič?« Oni pa so odvrnili: »Smrt zasluži«.

Toda to je bila zloraba, ki je povsod mogoča. Izven krščanstva v še veliko večji meri. Saj slišimo in beremo o muslimanskem »fundamentalizmu« pa o nastopih hinduistov zoper druge vere v Indiji. Toda pomniti moramo, da pri takih primerih ne gre za verske motive, temveč za nacionalistično politiko. Ponekod se namreč vera pooseblja z narodnostjo. To je vidno ne samo pri muslimanih in drugih verstvih, temveč tudi pri kristjanih. V sedanjem svetu je to opazno med nekaterimi slovanskimi narodi, npr. pri Srbih in Hrvatih. Pravi Srb je pravoslaven, pravi Hrvat mora biti katoličan. Zato so med zadnjo vojno ustaši divjali nad Srbi v Liki in jih silili, da se prekrstijo, da postanejo katoličani. Podobno je bilo in je nekoliko še vedno med uniati in pravoslavnimi v Romuniji, v Ukrajini in še kje. Toda to ne izhaja iz evangelija, temveč iz politike, iz želje po oblasti, ko se vera istoveti z narodnostjo.

Nasprotno pa vsako verstvo po svojem bistvu teži k miru, k spravi. To velja še posebej za Kristusov evangelij. Ko se je Jezus rodil, so angeli peli: »Mir ljudem na zemlji...« Pa tudi ves Jezusov nauk mora kristjana nagibati k miru: »Blagor tistim, ki delajo za mir...« In še posebej nas k miru mora nagibati in vzpodbujati največja Jezusova zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kot sam sebe...«

Toda hudič je »oče zdražbe.« Zato si močno prizadeva in trudi, da bi med ljudmi sejal sumničenja, zavist, sovraštvo. Ob tem uživa. Na to svari sv. Peter: »Vaš sovražnik hudič hodi okrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl.« In sv. Janez opominja: »Stara kača, ki se imenuje hudič in satan in ki zapeljuje vesoljni svet... (Raz 12).« Ko gre za mir, moramo računati tudi z vplivom hudega duha na politične odločitve.

Predvsem pa zavedajmo se, da je mir dar božji. Janez Pavel II. spominja posebno kristjane, da je resničen mir dar božji, ki ga moramo izprositi z molitvijo in z vsestranskim prizadevanjem za mir. Pavel VI. je v omenjenem pozivu za mir leta 1968 zapisal: »Mir spada v samo srčiko krščanstva, kajti za kristjane proglašati mir pomeni oznanjati Kristusa. »On je naš mir« (Ef 2) in njegov nauk je »Evangelij miru« (Af 6). V prizadevanju za mir med narodi naj se združijo vsa verstva, kot so se združila v Assisiju, posebno pa še mi kristjani brez razlike.

K.H.

Obvestilo Katoliškega glasa

Naš časopis izide redno še v četrtek 8. avgusta, nakar gremo na počitnice za dva tedna. Znova začnemo redno izhajati v četrtek 29. avgusta.

Uredništvo

Kaj bo prinesel ameriško-sovjetski vrh?

Zgodovina vrhunskih sestankov med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo beleži celo vrsto posrečenih in ponesrečenih poskusov in srečanj. Od prvih med — in povojnih vrhov med Stalinom in Rooseveltom oz. Trumanom (in še britanskim Churchillom oz. Attlejem) za nov povojni zemljevid, od sestankov v Teheranu, Jalti in Potsdamu vse do sedanjega srečanja Bush-Gorbačov v Moskvi je poteklo že dobro pol stoletje. S tem pa tudi velikanski politični preobrati, ne nazadnje padec berlinskega zidu in »ljudskih« demokracij vzhodne Evrope. V samih zadnjih nekaj letih se je zvrstilo že več srečanj med sedanjima voditeljema obeh velesil, malo prej pa še podobna in pravzaprav odločilna srečanja z Bushevim predhodnikom Reaganom. Spomnimo naj še na razne kritične vmesne vrhunske sestanke v dobi hladne vojne, kot npr. Hruščeva, Bulganina in Eisenhowerja v Parizu, Johnsona in Kosigina v ZDA itd. Vsi ti so v resnici malo ali ničesar prinesli, vendar so včasih že sama srečanja dober porok za preprečitev vojnih spopadov!

Kaj bo prinesel sedanji moskovski vrh, ki sledi le dober teden širšemu vrhunskemu srečanju v Londonu, kjer je poleg zahodne sedmerice vsaj ob robu sodeloval tudi sovjetski voditelj? Težko je vnaprej odgovoriti na vprašanje. Šlo bo predvsem za podpis sporazuma Start o znižanju strateškega atomskega orožja, ki so ga pripravljali dolga leta. Sicer pa gotovo ni vse le v nekem tudi pomembnem vojaško-tehničnem sporazumu. Gre predvsem za globoko spremembo politične atmosfere, v kateri se sedaj ta vrh v Moskvi dejansko odvija. Same razmere znotraj ZSSR so kritične, Gorbačov je le kak dan prej na plenumu KP dosegel vsaj navidezno močno podporo svoji politiki, ki jo nekateri označujejo za socialno demokratsko. Vojaški krogi pa s tem niso prav nič zadovoljni in — podobno kot nekje na Balkanu — že malo rožljajo z orožjem...

Predsednik ZDA je dospel v Moskvo v spremstvu zunanjega ministra Bakerja, ki je že prej s svojim sovjetskim kolegom Besmertnihom začrtal glavne smernice tega vrhunskega srečanja. Bush pa ne bo govoril le z Gorbačovom. Srečal se bo tudi z ruskim predsednikom Jelcinom, ki je nedavno prepovedal partijske celice v vojski, javni upravi in v KGB na področju ruske republike. Bush pa bo obiskal tudi ukrajinsko prestolnico Kijev in s tem moralno podprl drugo sovjetsko republiko, ki teži za avtonomijo oz. neodvisnost.

ČAKALNICA ZA EVROPO

Znano je, da sestavlja danes Evropsko gospodarsko skupnost (EGS) dvanajst držav — tudi na mo-

(se nadaljuje na 2. strani)

Deželni zakon za finančno podporo kulturnih ustanov

V petek, 26. julija, je deželni svet z veliko večino odobril zakon, ki predvideva za slovenske kulturne ustanove in dejavnosti 24 milijard lir za obdobje 1991-93. Proti so glasovali samo svetovalci desnice. O zakonu je v deželnem svetu poročal svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar. Gre sicer za izvršilni normativ člena 14 državnega zakona za obmejna področja, ki ga je parlament odobril v začetku letošnjega leta. Dežela je po začetnem zavlačevanju zakon odobrila s pospešenim postopkom, saj je v dobrem tednu osnutek najprej odobril odbor, nato pristojna komisija in dokončno še deželni svet, ki ni vnesel bistvenih sprememb tekstu, ki ga je predlagal odbor. Kot predvideva državni zakon, se je deželna uprava posvetovala s slovenskima krovnima organizacijama SSO in SKGZ. Prišlo je sicer samo do enega skupnega srečanja in deželni odbor ni upošteval v zadostni meri iznešenih predlogov.

V svojem posegu je poročevalec Brezigar poudaril pomembnost zakona, ki bo rešil nekatere slovenske ustanove iz finančnih težav in bo prispeval, da se bo kulturna dejavnost naših organizacij lahko okrepila. Ne gre za nadomestilo za globalni zaščitni zakon, ampak za konkretni korak na poti globalne rešitve našega vprašanja.

Od skupnih 24 milijard lir bo približno dve tretjini namenjenih za delovanje kulturnih ustanov, ena tretjina pa za investicije. Glasbena matica in Center za glasbeno vzgojo »Emil Komel« iz Gorice bosta deležna letno ene milijarde in pol, Slovensko stalno gledališče bo prejelo na leto osemsto milijonov, Slori tristo milijonov, Narodna in študijska knjižnica petsto milijonov. Važna je tudi postavka štiristo milijonov lir letno za dvojezični šolski center v Špetru Slovenov, saj se mu s tem daje tudi uradno priznanje. Nekaj sredstev je namenjenih tudi slovenskim zavodom in muzejem.

Zakon predvideva tudi petsto milijonov lir za slovenski tisk, medtem ko so vsote, namenjene ljubiteljski kulturni dejavnosti naših društev in organizacij, znatno nižje in bodo lahko samo v manjši meri krile velike potrebe razvejane dejavnosti.

Za investicije je v treh letih skupno nakazanih sedem milijard in devetsto milijonov lir. Gre za popravila in obnove ter za prilagoditev varnostnim predpisom že obstoječih kulturnih ali večnamenskih struktur. Na tem področju so potrebe velike od Katoliškega doma v Gorici do Marijanišča na Opčinah in drugih kulturnih domov v naši deželi.

Za letošnje leto bo finančna sredstva razdelil deželni odbor, za naslednji dve leti pa je predvidena posebna komisija, ki bo predlagala odboru prednostne izbire. Čas za predstavitev prošenj na deželno odborništvo je trideset dni po objavi zakona v deželnem uradnem vestniku.

Drama na Hrvatskem

Tudi ohridsko srečanje razširjenega jugoslovanskega predsedstva ni prineslo miru za Hrvaško, saj Tudjman in Mesić nista mogla pristati na vnaprejšnji umik svojih enot, če se sočasno ne bi umaknila tudi JA. Kasneje je vrhovni državni svet Hrvaške sicer sprejel pogoje jugoslovanskega predsedstva za prekinitev ognja, ki jih pa nihče ne upošteva. Armada še naprej bolj ali manj okrito pomaga srbskim teroristom ali celo napada položaje hrvaških enot. Iz hrvaških vasi že poročajo o pravem klanju civilnega prebivalstva z noži z strani četnikov. Prišlo je tudi do uboja nemškega časnikarja. Njegovi kolegi, ki so že poročali tudi iz zalivske in libanonske vojne, poročajo, da srbsko-hrvaška po krutosti presega obe, saj teroristi brez izjeme streljajo tudi na vozila Rdečega križa, tako da hrvaška stran le težko odvaža ranjence, za katere trdijo, da so zelo številni, prav tako mrtvi, ki naj bi jih bilo po nekaterih neuradnih podatkih že več sto. Neznano je število žrtev na srbski strani, prav tako tudi resnično število Srbov, ki so pred vojno pobegnili v Vojvodino, bežijo pa seveda tudi Hrvati. Uradni Zagreb se izogiba trditvam, da se je Armada postavila na stran četnikov, ampak zatrjuje, da je del nižjih častnikov izvršil nekakšen puč in ne uboga več ukazov nadrejenih. S takšnimi izjavami je vse bolj nezadovoljna opozicija, ki meni, da je Tudjman s predsedniškim sistemom v svoji osebi združil preveč oblasti in da njegova obrambna politika ni učinkovita.

* * *

Zunanji ministri evropske dvanajsterice so o krizi na Hrvaškem razpravljali šele v ponedeljek 22. julija skupno z Lončarjem, Markovićem in t.i. sredinskima članoma jugoslovanskega predsedstva Bogičevičem in Tupurkovskim. Če se bodo vse prizadete jugoslovanske strani strinjale, naj bi oblikovali skupne patrulje JA in hrvaških enot, te patrulje pa naj bi bile pod nadzorom evropskih opazovalcev. Dvanajsterica pa ni sprejela francoske pobude o oblikovanju evropskih modrih čelad. Brez dvoma bo Hrvaška tema tudi torkovega (30.7.) zasedanja jugoslovanskega predsedstva, ki naj bi se ga udeležila tudi Kučan in Drnovšek - zdaj spet z letalom, saj so od sobote vsa letališča v Sloveniji spet odprta, potem ko je vojska le prevzela skladišče kerozina. Sicer pa se umik vojske iz Slovenije nadaljuje, na Vrhniki so že naložili prve tanke na vlak za Banja Luko.

V PROTITOKU

Mladi in verska vzgoja

Veliko je priložnosti, da se mladi med seboj nekoliko pogovorimo: seje, srečanja, družabnosti itd. Pogovarjamo se o mnogih stvareh, tako vsakdanjih in »površinskih« kakor tudi o globljih. Tako teče večkrat beseda o verski in duhovni problematiki mladine. Marsikateri mlad človek je prišel do spoznanja, da na Tržaškem ni nobene organizacije, skupine ali ustanove, v katero bi lahko vstopil tisti, ki bi se rad v verski problematiki bolj poglobil. Zelo razširjeno je bilo (in je) prepričanje, da je za to zadolžena skavtska organizacija: zaradi tega je prišlo tudi do nesporazumov. Skavti niso nekaj, čemur bi se lahko reklo verska organizacija. Pri njih se mlad človek navadi nekega določenega načina oz. stila življenja, katerega je vera zelo važen dejavnik, ne more pa biti njihova glavna skrb verska in duhovna poglobitev mladih.

Drugo vprašanje zadeva versko življenje v župniji. Glede tega ni stanje v naših župnijah na Tržaškem ravno rožnato: zadostuje, da pogledamo število ljudi, ki obiskujejo nedeljsko sveto mašo in predvsem število mladih, ki se le-te udeležuje. Temu botrujejo različni razlogi, od laizacije naše narodnostne skupnosti do demografskega padca. Zaradi tega je vprašljivo, če obstajajo realne možnosti, da bi se v vsaki župniji oblikovala verska skupina: odgovor je verjetno prej negativen kot pozitiven. Možnost ene same osrednje skupine, v katero naj bi zahajali mladi, ki bi si želeli bolj poglobljene verske vzgoje, je torej bolj verjetna. Ta skupina pa bi ne smela postati neka »uradna« organizacija, ena od tolikih, ki jih že imamo in v katere je skorajda obvezno se včlaniti; vanjo naj zahaja samo tisti, ki res čuti potrebo po globljem spoznavanju vere.

Za tako skupino bi moral skrbeti duhovnik, ki pozna mladinsko problematiko, jo razume in ki razume tudi jezik mladih. Marsikdaj pomeni ista beseda oz. izraz za starejšega človeka nekaj, za mlajšega pa čisto nekaj drugega. Zaradi tega nastanejo mnogokrat nesporazumi, marsikdaj pa se mlad človek tudi oddalji od Cerkve in vere.

Mogoče bo kdo taki zamisli ugovarjal, češ da obstaja nevarnost formiranja neke elitne skupine, ki bi se zaprla v svoj krog in bi tako njeno delovanje postalo sterilno. Nasprotno, njeno delovanje bi moralo pomeniti določeno spoznanje in deljenje tega spoznanja v odnosu z drugimi ljudmi. Če govorimo o novi evangelizaciji moramo tudi imeti v očeh ljudi, ki bodo trdni v svoji veri in ki bodo to vero posredovali bodočim rodovom. Zato ne sme ta skupina postati nekaj elitnega in zaprtega, ker bi se v tem primeru odpovedala svoji osnovni nalogi. Res pa je tudi, da se človek počuti bolje v skupini, kjer si njegovi vrstniki postavljajo enaka ali podobna vprašanja in jih poskušajo reševati na enak ali podoben način: zato je neizbežno, da se bo oblikoval določen krog prijateljev. Človeku pa moramo nuditi možnost verske poglobitve, če si to želi; o verskih problemih ni tako enostavno se pogovarjati: potrebna je torej skupina, kjer bo mlad človek lahko brez težav in povsem sproščeno o teh stvareh postavljal vprašanja in dobil odgovore. To mu bo pomagalo, da bo doživljal svojo vero na vseh področjih, kjer se udejstvuje. V tem je pomen mladinske verske skupine na Tržaškem. Če ne bomo znali biti dobri kristjani in trdni v svoji veri, tako da bomo slednjo lahko posredovali svojim potomcem, se tudi slovenstvo na Tržaškem ne bo moglo dolgo ohraniti.

nl

(nadaljevanje s 1. str.)

Ameriško-sovjetski vrh

dri zastavi je 12 rumenih zvezd. Prav tako pa je tudi znano, da že veliko drugih držav trka na vrata v Bruslju z željo po sprejemu v to prestižno skupnost. Med drugimi so to Avstrija, Turčija, Malta, Ciper, pa spet skandinavske dežele kot Švedska, Norveška in Finska. Da sploh ne govorimo o celi vrsti nekdanjih vzhodnoevropskih dežel (med temi sta Čehoslovaška in Madžarska že v Evropskem svetu). EGS pa vsaj do leta 1993 ne misli drugim odpirati vrat.

COSSIGOVA POSLANICA PARLAMENTU

Prejšnji teden se je v poslanski zbornici in v senatu odvijala razprava o poslanici predsednika republike, ki jo je prve dni junija naslovil na italijanski parlament. Poslanica zadeva predvsem vprašanje globokih ustanovnih reform, vprašanj, ki že dolgo časa buri politične kroge in stranke. V njej se Francesco Cossiga zavzema za vidne preobrazbe in zlasti poudarja vlogo ljudske suverenosti.

Parlamentarna razprava je trajala tri dni, na koncu pa ni bilo nikakega glasovanja, saj predsedniški akti niso temu po ustavi podvrženi. Vsekakor pa je bila to možnost za soočanje vseh strank in za ugotovitev ali merjenje politične temperature. Vendar vladne stranke si v tem niso enotne. Zlasti vidne so razlike med demokristjani in socialisti. Prvi so prav nedavno predložili v parlamentu svoj zakonski osnutek, v katerem se zavzemajo za korenito spremembo vlade in njenega ustroja. Predsednika vlade naj bi neposredno izvolil parlament, sam pa naj bi nato izbiral ministre. Sistem, ki je podoben močni vlogi nemškega kanclerja. Socialisti pa se odločno zavzemajo za predsedniško republiko, v kateri bi državni poglavar, izvoljen neposredno s strani volivcev, imel podobno vlogo kot francoski predsednik. Podobne teze zagovarjajo tudi liberalci in misovci. Vsekakor bo debata o vsem tem še dolga. V debato je posegel tudi komunistični slovenski senator Spetič (sedaj v Cossuttovi stranki) in govoril predvsem o problemu zaščite slovenske manjšine.

3. VIŠARSKO SREČANJE treh Slovenij

v nedeljo, 4. avgusta 1991

Program

Ob 10.00: *dr. J. Prunk*
Odločitev Slovencev za Jugoslovansko državo.

Ob 11.30: *dr. B. Mlakar*
Državljanska vojna ter domobranstvo v Sloveniji med okupacijo.

Ob 13.00: Slovesna maša, ki jo bo daroval nadškof dr. A. Šuštar.

DUHOVNA MISEL ZA 18. NAVADNO NEDELJO

»Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje...«
(Jn 6, 27)

Človek je iz snovi (telesa) in duha (duše). Za svoje telesno življenje, rast, razvoj, zdravje in moč potrebuje hrano, ki vsebuje proteine, maščobe, sladkor, vitamine in vse drugo, kar je potrebno. Simbol vsake hrane je kruh. Ko morajo ljudje trpeti pomanjkanje pravimo, da so lačni kruha. In to je res. Povsod tam, kjer je lakota, primanjkuje kruha.

Naše snovno telo potrebuje hrano in Gospod je ljudi, ki so ga poslušali, nasitil. Zato, da jih je osvobodil te skrbi in jih pripravil za iskanje drugačne hrane, ki je človeku tudi potrebna, če hoče zaživeti svoje človeško in dostojanstvo božjega otroka. To hrano nam daje Sin človekov (prim. Jn 6, 27)...

Tudi človekova duhovna narava je namreč lačna.

Človek je lačen spoznanja, resnice, svobode, pravice, miru, sožitja, razumevanja, sreče - vseh tistih vrednot, ki izhajajo iz Boga in so samo pri Njem uresničene v polni meri. To lakoto lahko poteši samo On: »Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki pride iz božjih ust« (Mt 4, 4). Tako je božja beseda, ki jo je nekoč oznanil Jezus in jo danes oznanja Cerkev, postala za človeka »kruh življenja« (Jn 6, 35). Resnično modri kristjani moramo v svojem vsakdanjem življenju vedno in povsod usklajevati skrb za telesni in duhovni kruh.

MILAN NEMAC

V Buenos Airesu umrla ga. Anica Kraljeva

Po dolgotrajni in težki bolezni je v nedeljo, 28. julija 1991, v Buenos Airesu umrla Anica Simčič, vd. Kralj, goriška rojakinja, publicistka in kulturna delavka. S svojim življenjem in delom se je v težkem času fašističnega preganjanja zavezala primorski zemlji in slovenskemu življu, dokler je niso neugodne povojne politične razmere nagnile, da je zapustila domovino in se pridružila slovenski politični emigraciji v Argentini.

Rodila se je leta 1905 v Biljani v Goriških Brdih, po prvi vojni je študirala v Gorici in Ljubljani. Tu je prišla v stik z najbolj živimi silami takratne slovenske katoliške inteligence. Leta 1929 je iz Ljubljane sledila svojemu zaročencu dr. Janku Karlju na otok Lipari, kamor so ga internirale italijanske oblasti, ter se tam z njim poročila. Dr. Kralj, politik, narodni delavec in kulturnik je kmalu postal voditelj slovenske narodne skupnosti na Goriškem in je imel prav v ge. Anici najtrdnejšo oporo pri svojem nelahkem delu sredi gmotne negotovosti in v neprestanem strahu pred preganjanjem. Rodili so se jima štirje otroci, od katerih sta dva še živa v emigraciji v Argentini.

Jeseni 1943 je Janko Kralj odšel v Rim, kjer je decembra 1944 umrl. Marsikatero moževo breme je tedaj na svoja ramena prevzela ga. Anica. Vendar so politične razmere po koncu vojne zanjo in za njeno družino postale nevzdržne, tako da se je 1948 odločila, da se pridruži slovenski politični emigraciji v Argentini. V begunstvu se je nemudoma vključila v kulturno in socialno delo v okviru slovenske narodne skupnosti in sicer kot publicistka, predavateljica in vzgojiteljica. Idejne in vzgojne članke je objavljala v svobodni Sloveniji, Zborniku Svobodne Slovenije, Meddobju itd. Občasno se je oglašala tudi v tukajšnjem zamejskem tisku, na primer v Katoliškem glasu in Koledarju Goriške Mohorjeve. Veliko je predavala, posebno mladim. Kasneje se je nekajkrat vrnila na obisk v naše kraje, kjer je predavala in gojila kulturne ter osebne vezi.

Ga. Anica Kraljeva je bila široko razgledana pisateljica in kulturna delavka, duhovno poglobljena in intelektualno pronicljiva, skratka »elitna ženska«, kakor jo je v svojih dnevniških spominih označil prof. Rebula. V emigraciji je dolga desetletja skoraj edina žena pisala in objavljala svoje misli. Pri tem ji je bilo osnovno vodilo zvestoba Cerkvi in narodu. Velik del svojega težkega življenja je preživela v daljni Argentini, vendar je s svojim srcem ostala ves čas doma na Primorskem. Sledila je dogajanju doma, posebno v našem zamejstvu, pa tudi v Argentini je Slovence iz osrednje Slovenije neutrudno seznanjala z zgodovino Primorske.

Starejši Goričani, ki so gospo Kraljevo osebno poznali, se je bodo gotovo še dolgo radi spominjali. Njeno življenjsko pričevanje pa presega osebno raven, zato njeno delo v korist krščanstva in slovenstva ne bo smelo preiti v pozabo.

Ga. Anica Kraljeva leta 1967

Molitev Aleksandra Solžencina

»Kako dobro mi je živeti s Teboj, Gospod! Kako lahko mi je verovati vate! Kadar je moj duh šibak in ne razumem več, kadar najpametnejši ljudje ne vidijo dlje kot do konca današnjega dne in ne vedo, kaj je njihova jutrišnja dolžnost, takrat mi Ti daješ gotovost, da bivaš in skrbiš za to, da se ne zapro vsa vrata dobrega.

Ko sem prispel na višek zemeljske slave, z začudenjem gledam nazaj na prehojeno pot. Sam je ne bi bil nikoli našel. Ta presenetljiva pot me je vodila preko ur, ko mi je zmanjkalo upanja, vse do kraja, od koder sem mogel človeštvu podariti odsev Tvojih žarkov. Kolikor bo potrebno, bom smel po Tvoji volji to delati še naprej. Če pa mi ne bo dano, boš nalogo poveril drugim.« **(Družina)**

BRALCI PIŠEJO

Odgovor na pismo dr. Škerla, škofovega vikarja, objavljenega v »Primorskem dnevniku« — Pismo uredništvu — in v »Katoliškem glasu« z dne 20.6.1991

1. dr. Škerl bi se bil moral pozanimati za imena članov Župnijskega pastoralnega sveta z Občin predno nekaj zatrjuje, kar ni res, kajti vsi podpisniki pisma g. škofu z dne 3. junija 1991, smo člani »sveta« in redno prihajamo na seje.

2. Krivična namigovanja — dr. Škerla in nekaterih drugih, ki se, žal, ne predstavijo javno — so žaljiva.

a) Nihče od nas ne nasprotuje delovanju salezijancev z mladimi, obratno, dobro vemo, da je njih prisotnost pri nas važna, (to smo že večkrat napisali!) Še posebno, če gre za poživitev krščanskega dela za mladino in za krščansko kulturno dejavnost.

b) Dr. Škerl namiguje, da bi za morebitni odhod salezijancev iz naših krajev bili krivi člani Ž.P.S., ki pa so le izrazil svojo skrb in bojazen za župnijo. Ali ni tako stališče dr. Škerla morda izgovor za to, da se ni nikoli odzval povabilu na odkrit pogovor?

č) Če škofova listina iz leta 1966, za katero so člani Ž.P.S. in delegacija krajanov tolikokrat prosili g. škofa, da jo pismeno potrdi, še velja, ni gotovo. Nobenega zanesljivega pismenega zagotovila nimamo, da bo v župniji, kljub spremembam, ostalo vse po starem. Doslej nam tega ni potrdil g. škof, pa tudi g. župnik bi ne mogel storiti, ker takega pismenega zagotovila tudi sam še ni prejel!

d) Očitki iz pisma dr. Škerla, da je župnikovo delovanje v župniji enostransko, so popolnoma nekorektni in neresnični.

Na koncu pa sam dr. Škerl priznava, da dokument (škofova listina iz leta 1966) ni popolnoma jasen, in prav zato želimo in na tem vztrajamo, da bi ga sedanji g. škof dopolnil in ga končno javno potrdil.

Člani Župnijskega pastoralnega sveta z Občin

Opomba: Vašega pisma nismo nameravali objaviti, ker se nam zdi, da gre za vaško užaljenost in ne za resnične dušnopastirske probleme. Ker so pa nekatere osebe na nas pritisnile za objavo, lahko preberete svoje pismo tudi v Katoliškem glasu, to pot pa v resnici zadnjič.

Kazimir Humar - urednik

Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete

razpisujeta

XVII. tekmovanje zamejskih amaterskih odrov

MLADI ODER

Tekmovanja se lahko udeležijo amaterski odri, ki delujejo v naši deželi.

Tekmovanje traja do konca leta 1991. Izid bo javno razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku februarja prihodnjega leta.

Skupine, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, morajo javiti svoje udeležbo enemu od obeh prirediteljev.

Za vsa podrobnejša pojasnila in prijave se je treba javiti na naslov SLOVENSKA PROSVETA, Trst, ulica Donizetti 3, tel. 768 - 189 ali pa ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, Gorica, viale XX Settembre 85.

Nova kapelica pod Triglavom

Na Kredarici gradijo kapelico Triglavske Matere božje — Akcijo naj bi podprli planinci iz treh Slovenij — matične, zamejske in zdomske.

Da je Triglav ostal v slovenskih rokah, je največ moja zasluga!

Jakob Aljaž
Dovška župnijska kronika,
1889 - 1923

Znameniti triglavski župnik Jakob Aljaž (1845-1927), vse življenje goreč, zaveden in pokončen Slovenec, je z oživljanjem slovenstva v Julijskih Alpah, prišel sam pri sebi večkrat v precep. Rojake, ljubitelje slovenskih gora in planin, je ob prostem času vabil na Triglav in bližnje vrhove, hkrati pa se je zavedel, da mora biti vsak kristjan ob nedeljah in praznikih pri maši. To je dobro vedel, zato je že ob gradnji Triglavskega doma (1895) napovedal tudi postavitev Triglavske kapelice na Kredarici. Obljubo je držal in čez nekaj mesecev je kapelica tudi stala; zaradi slabega vremena, saj je bilo tedaj na Kredarici še dober meter snega, pa so jo slovesno blagoslovili šele 12. avgusta 1897.

V svoji župnijski kroniki je Jakob Aljaž zapisal:

»Naredil sem tudi Triglavsko hišo in Triglavsko kapelo. Z g. dekanom Novakom sva bila večkrat na Triglavu. Enkrat leta 1895 sva šla zjutraj ob treh iz Mojstrane, ob eni uri sva bila na vrhu, potem sem določil, kje bo stala nova Triglavska koča — namreč na Kredarici, postavil iz kamna mejnike za kočo; molila sva brevir. Ob 9. zvečer sva bila zopet v Mojstrani. Zanimiva je bila stavba Triglavse koče. Les (macesen) sem kupil v Krmi od Zasiplanov in po snegu zvlekel z vrvjo in vretenom (20-25 delavcev) do višave 1600 na Kredarico, 2515 metrov nadmorske višine.«

VANDALSKO DEJANJE SKRAJNEŽEV!

Več kot pol stoletja, tja do leta 1953, je ob primernem vremenu bila v kapelici Lurške Matere božje na Kredarici maša nekaj povsem običajnega. In ko Aljaž sam ni mogel več na Triglav, so maševanje z veseljem prevzeli duhovniki Finžgar, Jalen, Cilenšek in drugi. V začetku petdesetih let pa je med krajani Devjega in Mojstrane boleče odjeknila novica: »Neznanci so razstrelili kapelico na Kredarici!« Zgodba z žalostnim koncem se je začela, ko so skrajneži najprej vrgli v skalnato globel križ z vrha Škrlatice, potem pa so z dinamitom pognali v zrak še slovito Aljaževo kapelico. Po vsem plazu so žalostno ležale razbitine. Domačini so rešili le ploščo z napisom Ave Maria gratia plena..., ki bo poslej spet krasila novo kapelico na Kredarici.

Pobudo zanjo je ob 90-letnici blagoslovitve prve kapelice dal ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, ko je na Kredarici ob navzočnosti 550 vernikov opravil slovesno mašno bogoslužje. Avgusta lani, na obletnico postavitve kapelice Lurške Matere božje, pa so že blagoslovili temeljni kamen za novo kapelico.

SPET MAŠNO BOGOSLUŽJE NA KREDARICI

K slavju ob začetku del pri gradnji edinstvenega bogoslužnega objekta v čudovitem okolju Triglavskega pogorja, se je zbralo nekaj sto planincev in častilcev spomina na nepozabnega triglavskega »kralja Matjaža, župnika z Dovjega — Aljaža.« Pred daritvenim oltarjem so bile vreče cementa, ki so jih prinesli navdušeni planinci kot simbolični začetek gradnje. Skoraj leto dni po blagoslovitvi »triglavskega temeljnega kamna«, kakor so poimenovali začetek gradnje nove Aljaževe kapelice, že potekajo dela pri gradnji temeljev. Vodstvo gradnje je v rokah podjetnega dovškega župnika Franceta Urbanije, nadaljevalca velikega Aljaževega življenjskega dela.

»Najprej bomo opravili vsa pripravljalna dela in zalili temelje, čez nekaj mesecev pa mora biti kapelica že pod streho in vsaj toliko usposobljena, da bo v njej že mogoče opravljati sveto mašo. Sicer pa bo kapelica precej večja kot nekdanja Aljaževa. Arhitekta, prof. Jože Marinko in Vera Klepaj, sta jo zasnovala tako, da bo ob večjem obisku mogoče maševanje pred kapelico — obred bomo opravljali še pod streho, verniki pa bodo stali na prostem«, pravi župnik France Urbanija, ki se tudi našim rojakom na Goriškem priporoča za denarno pomoč. Svoje darove za gradnjo nove Aljaževe kapelice lahko pošljete na naslov: Župnija Dovje, 642881 Mojstrana, Slovenija, tel. 064/89-127. Bog povrni za vašo dobroto! **I.V.**

Pomagati bližnjemu

Naše življenje sestavlja siva vsakdanjost običajnih opravil. Ljudje preračunavamo, ocenjujemo, tehtamo in merimo. Večkrat se ne zmenimo za bližnjega, ne vemo za njegove stiske, pa naj bodo te duševne ali telesne. Skratka, nismo pozorni. Človek nam je kot sestavni del kolesja, kot številka v razvojni vrsti, ne pa kot bitje, živo osebno bitje.

Življenje pa je veliko več kot to, kar vidimo, merimo, tehtamo, načrtujemo. V vsakem je nekaj, kar prinaša upanje in kar je vedno možno, naj bodo razmere še tako slabe: za našo medsebojno solidarnost gre, za vse tisto, kar drug drugemu naredimo, za naše dobrohotno medsebojno spremljanje.

Vsakdo lahko osreči ljudi okrog sebe. Da pa to stori, da pomaga človeku v potrebi, tistemu, ki nima ničesar, mora pozabiti svoje lastno ugodje, gledati stvari z drugačnimi očmi. Včasih je dovolj le majhen smehljaj, dobra beseda. To je najskromnejši dar, kar moremo dati drugemu.

Tak cilj smo si zastavili nekateri prostovoljci iz Gorice in Vidma in preživeli teden od 14. do 20. julija na kmetiji na Prevalu v Mošu, ki jo upravlja Deželno združenje za mentalno zdravljenje v vmesnih strukturah »Arsi« (Associazione regionale strutture intermedie per la salute mentale), s sedežem v Gorici, ul. sv. Mihaela 38.

Različne so bile skupinske iniciative: delo na vrtu, pobiranje sadežev, spravljanje drv za zimo, preureditev stanovanja in okolice, gospodinjska dela. Veliko pozornost smo dajali rednim obiskovalcem tega objekta in se ob delu z njimi razgovarjali in jih poslušali. Skratka, približali smo se jim in se z njimi istovetili. Zvečer ni manjkalo veselih trenutkov in družabnosti.

Naši skupini je sledila skupina iz Trsta. Seveda so vrata kmetije na Prevalu odprta tudi posameznikom, ki bi hoteli s svojo prisotnostjo pomagati ljudem, ki so prevečkrat sami in osamljeni zaradi svoje bolezni, potrebujejo pa toliko človeške topline in bližine.

Poskusite iztegniti roko, ne bo vam žal, ker se splača živeti, če se predaš službi vrednotam, ki presegajo človeško življenje. **a.**

»Misijonski kongres je naš skupni misijon«

Dokaj hitro se bližamo septembru in tudi misijonskemu kongresu, ki ne bo le v dneh od 21. do 29. septembra. Že na Brezjah ob romanju bolnikov, invalidov in ostarelih smo mislili nanj, predvsem pa razdelili letake z vabilom in priporočilom za sodelovanje. K sodelovanju vabijo že sedaj tedni duhovnosti za mlade, po vseh župnijah v Sloveniji bodo dobili vabila, spored in plakate za kongres. Maša in pridiga nedelje, 4. avgusta, bo oblikovana misijonsko in bo napovedovala kongres. Molitev za duhovne poklice na Brezjah, Sveti Gori in Ptujski Gori, 7. septembra, bo letos še posebej vključevala misijonske poklice. Letno srečanje misijonarjev v Celju pri Svetem Duhu, 4. avgusta, bo že sodilo v kongresni okvir. Kmalu bomo začeli več govoriti tudi o misijonski razstavi, ki jo bomo pripravili v ljubljanskem Cankarjevem domu in jo bomo ponovili za Primorsko v Sežani in nekje na Štajerskem. Vse to so prireditve poleg tedna kongresa.

Trditev o misijonih in potrebah med nami je resnična in prav zaradi tega še posebej moramo iz svoje ozkosti in zaprtosti. Zaprtost in zaverovanost je naš problem, je problem slehernega človeka moderne dobe in kristjana to kliče k spopadu. Misijonski kongres je tako naš skupni misijon.

Jože Planinšek

Narodni voditelj misijonov za Slovenijo

Lazarist Jože Planinšek, narodni voditelj papeških misijonskih dejavnosti za Slovenijo, se je rodil v Celju, sicer pa je doma iz Zibike na Štajerskem. V Ljubljani je končal gimnazijo in študij na Teološki fakulteti, zadnji letnik v Gradcu. Je član misijonske Družbe lazaristov.

Jože Planinšek

Po posvečenju leta 1985 je bil kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani z delom v Šmartnem ob Savi, kjer je ustanavljal župnijo. Pred štirimi leti je bil prestavljen v Ljubljano na Maistrovo, kjer je postal vzgojitelj dijakov ter hišni ekonom, nato pa ravnatelj bogoslovcev in provincialni ekonom. Po smrti gospoda Žaklja je postal zastopnik pri Medškofijskem misijonskem svetu za lazariste, novembra 1990 pa je bil izvoljen za začasnega narodnega voditelja misijonov.

Po prezgodnji smrti msgr. Mikuža, 6. aprila 1991, ga je prefekt kongregacije za evangelizacijo narodov, kardinal Tomko, imenoval za narodnega voditelja papeških misijonskih dejavnosti za Slovenijo.

Opomba: *Zaradi točnosti povejmo, da sta bila do sedaj že dva Svetovna misijonska kongresa, prvi v Rimu v Sloveniku, drugi v Tinjah na Koroškem; letošnji je torej tretji po vrsti, toda prvi v Sloveniji.*

Ob prvem svetovnem slovenskem kongresu

Prvi svetovni slovenski kongres je nastal iz dolgotrajnega slovenskega hrepenenja, da bi premagali sovraštvo, ki nas je razdvajalo v preteklosti, nas hranilo z bolečino, ranami in smrtjo. Zato je ta slovenski kongres ne le znak novega humanega slovenskega duhà, temveč tudi odsev velike krize, ki je iz političnih, ideoloških ali drugih ekskluzivnih razlogov cefrala naše narodne moči. Kar značilno je, da je pot do tolerance, sprave in koncentriranega povezovanja naših poglavitnih narodnih sil še vedno v slovenski družbi kot taki takò slabo zakoreninjena, da jo moramo tako rekoč »realizirati«, oziroma si jo zagotoviti z deklaracijami, dekreti in inštitucionaliziranimi dejanji. Kaj ni taka pot pravzaprav nekakšna contradictio in adjecto, v navzkrižju z običajnim mednarodnim povezovalnim naporom, ki skuša v ustvarjalne procese na toleranten način vključiti čim več tvornih sil? Kakorkoli že, uresničitev prvega svetovnega slovenskega kongresa je v danem, tu že nakazanem kontekstu, vsekakor napredek, ki pelje k uresničevanju dejanske tolerance, humanizma, spoštovanja sočloveka, tudi če je drugačen, poseben posameznik.

Ta kongres naj odločno opozarja tudi na preveč časa iz ideoloških in drugih razlogov odrinjene brate in sestre po svetu, opozarja naj na naše možgane v velikem svetu, na dolgo časa prepovedane, zamolčane, zbrisane slovenske ustvarjalce po vseh celinah. Vsi ti tvorijo imeniten collegium slovenicum in so v najboljših in najizrazitejših primerih vidni ambasadorji slovenstva v svetu, kar nam je in nam bo v času sedanje politične krize in slovenske narodne ogroženosti bistveno potrebno. Ne gre pa tu le za umetnike, temveč zares za to, kar sem imenoval »možgani«, gre za našo tolikokrat neznano tretjo univerzo v svetu, gre torej točno za vse tisto, kar bi lahko imenovali, tehnična, gospodarska, raziskovalna inteligenca. Vse našteto namreč pogojuje normo novega civilizacijskega utripa na prelomu v tretje tisočletje. Nujno je sicer, da slovenski duhovni delavci dožive tisto potrebno afirmacijo, ki jim kot oblikovalcem slovenskega življenja in kot stebrom naroda pripada, vendar ne smemo pozabiti, da moderen narod in moderna država potrebujeta večsmeren civilizacijski zagon, ki je bistveno odvisen tudi od razvoja in stopnje gospodarstva, tehnike in znanosti.

Slovenci lahko s svojo državo, ki kljub stalnemu tarnanju o naši majhnosti gotovo ne sodi med malo pomembne in slabo razvite v Evropi, rastejo v novo, evropsko potrjeno suverenost, če jim bo s pomočjo demokratične evropske javnosti (v kolikor ta oznaka ni le prazna fraza hegemonistične in imperialistične, proti malim evropskim narodom načrtno usmerjene politike!) uspelo pregnati temne oblake jugoslovanskega militarističnega centralizma in nasilja, ki so se že nakopičili na obzorju.

Lev Detela

Pričujoči sestavek je Lev Detela pripravil za prvi svetovni slovenski kongres v Ljubljani, a mu je nastop v soboto, 29. junija, preprečil protislovenski in protidemokratični poseg srbsko-jugoslovanske vojske proti suvereni državi Sloveniji.

Ured.

Solidarnost kulturni večer z ogroženo Slovenijo

30. julija ob 20. uri so dunajski Slovenci v gledališču Theater am Petersplatz priredili solidarnostni večer z ogroženo Slovenijo. Udeležili so se ga tudi avstrijski prijatelji in podporniki, zato je prireditev v pretežni meri potekala v nemščini.

Po uvodnih besedah Leva Detele o Sloveniji danes so avstrijski igralci brali tekste slovenskih avtorjev (med drugim protivojno črtico Ivana Cankarja Otroci in starci, pesmi Srečka Kosovela, Edvarda Kocbeka, Franceta Balantiča, Kajetana Koviča, Daneta Zajca, Vena Tauferja, Tomaža Šalamuna, Svetlane Makarovič, Irene Žerjal in Gustava Januša ter aforizme Žarka Petana in Ivana Cimermana), s kritično in aktualno pesmijo. Slovenska parabola je nastopila na Dunaju živeča Milena Merlak, izvajali pa so tudi kompozicijo Tomaža Sveteta po nemškem tekstu iste avtorice Tihožitje nasilja. Za ta večer je pisatelj Lojze Kovačič prispeval nov krajši tekst, na sporedu pa je bilo tudi aktualno razmišljanje Draga Jančarja. V posebnem bloku so nastopili s Slovenci povezani nemški avstrijski pisatelji Peter Paul Wiplinger, Wolfgang Mayer König in Franz Krahberger, Lev Detela pa je prebral svoj nemški napisani Slovenski vojni dnevnik, ki je nastajal prav ob zadnjih dogodkih v Sloveniji ob brezobzirnem napadu jugoslovanske armade za novo demokratično slovensko državo. Odlomek iz njega je izšel 18. julija v dunajskem tedniku »Die Furche«. Na solidarnostni prireditvi so sodelovali tudi avstrijski in slovenski igralci s klasičnimi in modernimi prispevki ter številni glasbeniki, Slovenci, Avstrijci in tujci, ki žive na Dunaju. Prisotni so bili tudi ugledni gostje iz političnega življenja.

Lev Detela

Škofijska gimnazija v Vipavi

Do letos je v Vipavi delovalo škofijsko malo semenišče, ki so ga obiskovali dijaki koprske in ljubljanske škofije. Po štirih letih študija so dijaki morali opraviti izpite na kaki javni srednji šoli.

Nova ustava Republike Slovenije pa predvideva privatne srednje šole s pravico javnosti. Te možnosti so se sedaj poslužili v vipavskem semenišču in koprski ordinariat je dne 17. maja ustanovil Škofijsko gimnazijo v Vipavi. Pouk bo trajal štiri leta, značaj gimnazije pa bo klasično-humanistični. Poleg rednih predmetov kot na drugih srednjih šolah se bodo tu poučevali trije tuji jeziki: angleščina, italijanščina ter latinščina. Šolo bodo lahko obiskovali fantje in dekleta. Med učnimi predmeti bo tudi ena ura verouka na teden. Po štirih letih bodo dijaki polagali maturo ali samo zaključni izpit; z maturo se bodo lahko vpisali na katero koli univerzo. Dijaki, ki se priglasijo za malo semenišče, bodo bivali v zavodu, drugi se bodo vozili na domove. Število dijakov za prvi razred je omejeno na 20.

Gre torej za prvo privatno gimnazijo v Sloveniji po zadnji vojni, potem ko je bila ukinjena Škofijska gimanzija v Šent Vidu nad Ljubljano.

Vabilo k vpisu pravi: »Gimnazijski program je zahteven, zato morajo dijaki že iz osnovne šole prinesti potrebno znanje in delovne navade.«

Praznovanje svetih bratov Cirila in Metoda na vejni pri Trstu

V vabilu za praznovanje sv. Cirila in Metoda je bilo napisano, da bo v znamenju nove maše in duhovniških obletnic.

Ta nedelja je bila res duhovno obogatena in občutena nedelja v svetišču na kraški planoti, saj smo se v njej zbrali tržaški in goriški Slovenci in tudi naši dragi rojaki z onkraj meje, ki so nam prinesli svojo enkratno, mogočno pesem iz Rodika, pridružil pa se jim je zbor od Novega svetega Antona pod vodstvom Edija Raceta.

V tem svetišču sta nas z ljubeznijo pričakala slovanska apostola, da bi nam posredovala svojo evangeljsko zavzetost in milost za naš narod.

Njuno češčenje nam je postalo duhovna potreba in videli smo, da za nami stopa čudovita mladina, ki že drugo desetletje prihaja na Cirilmetodovo slavje, čeprav v srcu poletja, ko jih vabijo prijetni morski objemi.

Ob viharnem petju: »Novomašnik bod'pozdravljen« so v sprevodu iz spodnje kripte prišli v cerkev za zastavo ACM, posvečeno Mariji in sv. Cirilu in Metodu, zelo posrečeno delo Toneta Kralja, skavtinje in skavti v krojih ter slavljenci v spremstvu domačih duhovnikov.

Novomašniku g. Slavku Rebcu je izrekla čestitke in pozdrav g. Nadja Malalan, srebrnomašniku, g. Alfonzu Močniku, župniku iz Predkloke pri Rižani, pa prof. Bruna Ciani, načelnica skavtov. Čestitke, zahvalo in dobre želje pa je posredoval dr. Lojzetu Škerlu, škofovemu vikarju, g. Tone Kostnapfel.

Tako duhovno povezani duhovniki in laiki smo pred vstopom k evharistični daritvi prisluhnili vabilu g. novomašnika, ki je dejal: »Prav je, da se pri tem slavju najprej Bogu zahvaljujemo za vso našo slovensko zgodovino, tako pozitivno kot negativno. Obenem pa prosimo Boga-Dobrega pastirja, naj na priprošnjo bratov Cirila in Metoda še naprej skrbi za nas po dobrih in plemenitih, narodno zavednih in z božjih duhom prepojenih ljudeh, tudi duhovnikih. In naj ta naša prošnja prihaja iz čistih src, zato jih očistimo grešnih nagnjenj.«

Po branju beril in evangelija o »Dobrem pastirju« smo spet prisluhnili mislim novomašnika, ki si je za svoje geslo izbral 4. in 5. vrstico 37 psalma: »Veseli se v Gospodu, pa ti bo izpolnil srčne želje. Izroči svojo pot Gospodu, zaupaj vanj in bo ukrepal.«

»Če ob prebranih berilih in evangeliju o Dobrem pastirju skušamo razmišljati v luči slovenstva in krščanstva njuno zgodovino, smo presenečeni. Če vzamemo pod drobnogled prvo berilo, izstopa v njem tudi zagotovilo varstva nad izvoljenim ljudstvom. Temu, v Novi zavezi tako pomnoženemu ljudstvu, smo se v 9. stoletju pridružili tudi Slovenci. Torej zagotovilo, da bo on sam, dobri in skrbni pastir svojega ljudstva, tudi nam.«

In še je dejal gospod novomašnik: »Bog je bil, je in bo naš pastir in nas paše kljub pomanjkanju duhovnikov ali kljub njihovi premajhni gorečnosti in zavzetosti. Za uresničenje te paše nam pošilja zveste in dobre pastirje, čeprav jih večkrat nismo vredni.

Samo pomislimo na vrsto modrih in plemenitih pastirjev, ki jo začenjata sveta brata Ciril in Metod, nadaljujejo mnogi svetniški škofi in duhovniki — Čedermaci pretekle in polpretekle dobe in upajmo, da te vrste ne končujejo zvesti dušni pastirji današnjega dne v domovini, zamejstvu in izseljeništvu.«

Njegovo razmišljanje o našem sodelovanju in o pripravljenosti nas je povezalo z velikodušnim delovanjem slovenske Cerkve v matični domovini in zato naj bo naš odgovor pogumni »da« z dobrim pastirjem, ki nas bo vodil na dobre pašnike.

G. novomašnik nam je podelil svoj blagoslov z zavezo: »Sam želim prositi milosti, blagoslova in božjega varstva vsakemu med vami.«

In končno je bilo tudi srečanje pri oltarju svetih bratov srečanje iskrenega veselja, ki smo ga izrazili skupno s pevci, preden smo se razšli s kraja milosti, kjer je bilo prijetno, ker smo bratje in sestre prebivali skupno.

Evelina Pahor

Celovški zvon

Izšla je nova številka revije Celovški zvon. Uvodnik je napisal Vinko Ošlak in je posvečen sedanjim razmeram v Sloveniji in na Hrvaškem. Ošlak je, kakor vedno, zelo kritičen do Jugoslavije in srbske politike.

Velika kontradikcija

Pod tem naslovom Valerio Volpini, nekdanji glavni urednik lista L'Osservatore Romano in sedaj redni dopisnik Famiglie Cristiane, v št. 30 piše naslednje: »Čeprav je res, da številne evropske države pospešujejo krepitev in ureditev gospodarske in socialne enotnosti, da bi se uspešneje lotile dolžnosti do dežel v razvoju, je pa po drugi strani tudi res, da so se obnovili mednacionalni kontrasti. Glavni del teh nasprotij se je pokazal ob zatonu realnega socializma in propada komunističnih režimov. Marksizem se je ponašal, da jih je pogasil, sedaj pa moramo ugotoviti, da je šlo samo za pokrov, ki ni dopuščal, da bi opazili, kaj spodaj vre.

Pišem v času, ko prihajajo tesnobne novice z druge strani Jadranskega morja, kot je rekel goriški župan »pod hišnim oknom«, in to ne v prenesenem pomenu. Pišem, ko je Zahod v začetku krize hotel, naj stvari ostanejo, kakor so bile. Potem je spremenil register, ker sodi, da ni mogoče priznati in podpisati načela o samoodločbi narodov za baltske države in ga drugim zanikati.

Kar se sedaj dogaja dokazuje, da ozemeljske odločitve, ki so jih velesile vsilile v Potsdamu leta 1945, prej ali slej povzročijo nove dramatične probleme. Sedaj si utira pot spoznanje, da je bolje probleme reševati sproti. Čas je, da bi razumeli, da so prisiljene zveze slabše kot naravne ločitve, kajti kakor ima oseba svojo svobodo in individualnost, tako jo imajo tudi narodi.

Cerkev je tudi v tem primeru zagovarjala pravičnost. Tako so slovenski škofje zahtevali neodvisnost za svoj narod. Ne koristi edinosti in skupnemu miru postavljati pokrov.

Problem se tiče tudi Italije, ki je soseda dveh narodov, slovenskega in hrvaškega. Upam, da problema ne bodo primerjali z nastajanjem pokrajinskih zvez (lig) v Italiji.«

Pripravil SZ

Razcvet v ukrajinski katoliški Cerkvi

Kardinal Lubachivski, nadškof v Lvovu, gleda optimistično na obnovo ukrajinsko-katoliške Cerkve, ki je bila prepovedana od leta 1946 do 1989. Redovništvo doživlja pravi razcvet. Doslej deluje v treh škofijah 230 redovnikov in 800 redovnic. Preseneča visoko število bogoslovcev.

Evangeljsko oznanjevanje v naših krajih temelji na trpljenju, žrtvah in mučeništvu naših duhovnikov

Prva tema pastoralnega zborovanja je bila Oznanjevanje božje besede. Ne pozabimo, da je sedanja verska skupnost plod prizadevanja, žrtev, trpljenja in mučeništva prejšnje generacije duhovnikov, dušnih pastirjev naših krajev.

Njihovo oznanjevanje in pričevanje so spremljale velike žrtve in celo mučeništvo. In to premalo poznamo, morda smo pozabili ali pa sploh nam ni znano.

Dobro vemo, kaj so pretrpeli naši duhovniki pod fašizmom in nacizmom. Prav je, da so te stvari zapisane, da jih bodo spoznali pozni rodovi, saj tudi to spada v našo zgodovino. Čas pa je, da dopolnimo to stran naše zgodovine z opisom, koliko je slovenski duhovnik pretrpel pod komunistično diktaturo na Slovenskem in tudi na Primorskem.

Zadnje čase se dopolnjuje dokumentacija, kar velja za vso Vzhodno Evropo (in ne samo to); mi ne smemo zaostajati.

Msgr. Jakob Ukmar

Začnimo z msgr. dr. Jakobom Ukmarjem, markantnim oznanjevalcem in pričevalcem. Dolga je bila njegova življenjska doba in večkrat je na svojem telesu okusil, kako razni režimi ne prenašajo značajnih in odločnih ljudi. Bil je v zaporu že za časa Avstrije. Njegove besede so bile kakor meč, ki se ga je (črna ali rdeča) diktatura bala.

Preganjanje proti njemu se je stopnjevalo za časa Italije in predvsem v času fašizma, ko so mu grozili s pretepom in ga na razne načine ustrahovali. A on se jih ni ustrašil.

Pravo mučeništvo pa je pretrpel pod komunizmom.

Leta 1947 so ga napadli v župnišču v Lanišču (v hrvaški Istri, nekje v bližini Učke), kjer je birmoval, in ga divje pretepli do nezavesti. Nahujskana, organizirana množica je prenehala le, ko so mislili, da je mrtev. Še danes je viden na podu zgornje sobe župnišča v Lanišču madež njegove krvi. Bilo je pravo mučeništvo. Hudobija voditeljev pa je bila toliko večja, ker so se opravičevali, češ da niso vedeli, da je on. A so dobro vedeli koga napadajo. V njihovo sramoto dodamo še to, da je moral msgr. Ukmar na poniževalen proces na Reki. Vrhu tega je doživel še cerkven krivičen »proces«.

V istem kraju je nahujskana množica kruto umorila mladega hrvaškega duhovnika g. Bulešića in bi verjetno ubila še krajevnega župnika Štefana Ceka, da se ni skril.

G. Ceka so pozneje postavili pred sodišče in ga obsodili na šest let zapora, ki ga je v celoti prestal. Obsodili so ga, češ da je hujskal vernike, ki so se zbrali v cerkvi za birmo.

Tržačan

Srečanje jugoslovanskih verskih voditeljev

Najpomembnejši verski voditelji Jugoslavije se bodo kmalu srečali. Za srečanje si prizadeva beograjski nadškof Franc Perko. Srečanje naj bi pomagalo zmanjšati sovraštvo med narodi in verskimi skupnostmi v državi. Srečanja naj bi se udeležili srbsko-pravoslavni patriarh Pavle, predsednik jugoslovanske škofovske konference zagrebški nadškof kardinal Franjo Kuharić ter glavar jugoslovanskih muslimanov Jakub Selimovski. Morda bo povabljen tudi jugoslovanski glavni rabin Cadik Danon. Patriarh Pavle in nadškof Šuštar sta povabilo že sprejela. Čas in kraj tega vrhunskega verskega srečanja še nista določena.

Doživetje Prage in zaključek

V kolikor nam ni jemalo veselja boleče prebiranje novic o stanju v Sloveniji, je doživetje Prage pomenilo izredno estetsko izkustvo.

Gledé nastanka Prage govori legenda o princesi Libuši, ki je v 8. stoletju imela videnje o ustanovitvi mesta, kjer naj bi njen mož postavil vrata (češko »prah«) na levem bregu Vltave; so pa še druge enako vredne legende.

Kot da gre za večno bivanje je Karel IV. velikopotezno gradil po mestu in v območju gradu celo vrsto palač in cerkvà ter druge objekte znanosti in kulture. Poljska dinastija Jagelonov je vtisnila arhitekturi dinamiko pozne gotike, obdobje Habsburžanov pa slog italijanske renesanse. Vendar je opaziti po mestu raznolikost slogovne arhitekture, ne da bi trpela slikovitost in hierarhija oblik.

Magistrat (občinska palača), zgodovinski stolp z astronomsko uro, Collegium Clementinum, praška univerza, kipi, muzeji in mestna gledališča nudijo razgledni prostor duhovno umetniške širine.

Astronomska ura na občinski palači je živ koledar, ki poleg točne ure prikaže tudi gibanje planetov; vsako uro pa se pri okencu ljubko prikloni 12 apostolov v simboliki človeških pregreh in kreposti. Pred obzidjem te palače so leta 1621 stala vešala, kjer so končali aristokrati in meščani, ki so se udeležili vstaje proti Habsburžanom in dali povod za 30-letno vojno.

Karlova univerza velja za najstarejšo v Evropi. Ustanovljena l. 1348, je imela do 10.000 slušateljev. Njen redni profesor teolog Jan Hus (češ. gos) ima zaslugo, da je uredil pravopis češkega jezika in zahteval uporabo tega jezika tudi na šoli. Vsled tega je okrog 2000 študentov zapustilo Prago in ustanovilo v Leipzigu drugo vseučilišče.

K bistvu Prage spada tudi njen židovski okraj ali geto. Ogledali smo si njegovo najstarejšo sinagogo. Več stopnic vodi navzdol v temno notranjost, v sredini dvorane je vzvišen prostor za rabina. So pa še tri druge sinagoge, a so spremenjene v muzeje judovske umetnosti.

V zakotnem prostoru, nedaleč od sinagoge, je precej obširno starodavno judovsko pokopališče. Ni več v rabi od dobe cesarja Jožefa II. Pretresejo pa ti nagrobni spomeniki v znamenjih in hieroglifih iz Aronovega, Izraelovega in Levijevega rodu v središču mesta, obdani od stanovanjskih poslopij.

Med vožnjo z avtobusom je na veliki palači bilo videti napis »Komensky«; ni se mi posrečilo ujeti ali je bil to zavod, šola ali kaj drugega. Ta veliki pedagog je ponos češke kulture. Njegova »Didactica magna« in druga pedagoška dela (1592-1670) so duhovna dediščina s katerimi si je pridobil svetovni ugled, oplajala so vzgojo vseh naslednjih stoletij.

Na nekem trgu je bilo videti ljudi, ki so polagali cvetje. Bil je to kraj, kjer se je leta 1968 iz protesta zaradi vdora ruskih tankov sam sežgal Jan Palach.

Po nočnem obhodu mesta nas je vodička pospremila do podzemske železnice. Bila je še polna potnikov in okusili smo njeno brzino, ki kot puščica drvi skozi podzemlje na več kot sedem km dolgi progi.

K temu površnemu in nepopolnemu pregledu naj dodam še nekaj podatkov sicer znane češke industrije. Med prvimi je avtomobilska tovarna »Škoda«, znamenito pivo Pilsen, praški pršut, svinčniki Koh-i-noor, Hardtmuth in pa 68 tovarn Karlovy Vary, ki zaposluje 17.000 delavcev steklarske industrije. Naši romarji so si kot ostali turisti lahko za nizko ceno res privoščili krasne kristalne izdelke. Karlovy Vary pa so znani tudi po pridobivanju urana, od katerega sta zakonca Curié (1898) izolirala dva nova elementa: radij in polonij. Ta element nosi ime v počastitev madame Curié, ki je bila po rodu Poljakinja.

Za radost gobarjev izhaja v stotisoč izvodih časopis »Československih« gobarjev. 18 odstotkov zbirateljev gob nabere do 20 različnih užitnih vrst. Tri do štiri mesece letno se Praga razgiblje ob sejmih in razstavah te gobarske kulture. Vlaki in avtobusi se vračajo prepojeni z magičnim vonjem pravljičnih Šumavskih gozdov.

Zapustivši Prago smo v nekaj km oddaljeni okolici obiskali graščino Konopište. Danes je seveda muzej in daje zadostno sliko bivališča o razkošni moči tedanje samoveljave avstro-ogrskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Prevladuje precejšnja zbirka lovskih predmetov in trofej. Še drugo graščino nad Vltavo so si ogledali romarji; to je princa Scwarzenberga romantična rezidenca Hluboka, ki obvladuje dolino Budejovice. Ta princ je znan po iniciativi še drugih podobnih gradov, med drugim cistercijanskega samostana Zlata Koruna. Zunanji slog je v angleško-gotski arhitekturi Tudor. Kot vse tovrstne graščine so tudi tam dvorane polne dragocenih porcelan, gobelinov lovskega orožja itd.

Navdušeni romarji so to pot še zadnjič zasedli avtobuse in se odpeljali k zadnji točki programa: opatiji Kremsmünster. V mogočni in lepi cerkvi so naši duhovniki spremljevalci opravili zahvalno mašo. Po dobrem kosilu še obvezen obisk opatijskih umetniških zakladov in povratek proti domu.

F.V.

Kulturne prireditve ob Svetovnem slovenskem kongresu in slovenskem osamosvajanju

Prvi svetovni slovenski kongres, ki se je konec tedna sestal sredi dramatičnih dogodkov zaradi osamosvajanja Slovenije ter se zaradi napetega političnega in vojnopolitičnega položaja tudi hitro v dveh dneh končal, je spremljala vrsta zanimivih kulturnih dogodkov. Kljub pregovoru, da v vojni ni časa za umetnost (inter arma silent Musae), so s kljubovalno trdoživostjo pripravili še nekaj že dalj časa načrtovanih prireditev, ki pa so zaradi negotovega političnega položaja žal stale v ozadju.

27. junija je v okviru prvega svetovnega slovenskega kongresa in v povezavi s Slovensko izseljensko matico v Ljubljani Lev Detela v univerzitetni knjižnici v Mariboru predstavil slovensko književnost v Avstraliji. Žal pa slovenske avstralske pesnice in pesniki Ivanka Škof, Lojze Košorok in Elica Rizmal, ki so člani slovensko-avstralskega literarno-umetniškega krožka in ki so tudi želeli v Mariboru nastopiti, z avtom niso več mogli iz Ljubljane na pot, tako da so v njihovi odsotnosti prebrali izbor iz njihove lirike, pač pa so omenjeni avtorji nastopili v Ljubljani.

Poleg odprtja razstav dveh zdomskih slikarjev, Božidarja-Teda Kramolca iz Kanade v galeriji Slovenijales v Ljubljani in Stanislava Rapotca, ki je dalj časa živel v Avstraliji, v ljubljanski galeriji Equrna z umetnikovimi subtilno preoblikovanimi motivi iz narave, vabi na ogled tudi razstava slovenske grafike v Celju.

Loški muzej iz Škofje Loke je priredil razstavo dveh mladih iz Argentine, sester Andreje in Marjetke Mlakar. V ljubljanskem Narodnem muzeju so odprli razstavo o krščanski motiviki v pozni antiki in v zgodnjem srednjem veku na Slovenskem, v opatijski cerkvi sv. Danijela v Celju pa so pripravili razstavo kelihov mednarodno pomembnega.

SSk pri Altissimu

Vsedržavni tajnik liberalne stranke Altissimo je v Rimu sprejel delegacijo Slovenske skupnosti, ki so jo sestavljali deželni predsednik Marjan Terpin, deželni svetovalec Bojan Brezigar in tajnik Mladinske sekcije Damjan Terpin.

Predstavniki SSk so Altissima seznanili s zadnjimi dogajanji v Sloveniji in ga prosili, naj stranka podpre prizadevanja za mednarodno priznanje Republike Slovenije. Seznanili so ga tudi s prizadevaji slovenske manjšine za dosego pravičnega zaščitnega zakona in ga prosili za podporo v parlamentu pri razpravi o tem za Slovence tako važnem vprašanju.

Altissimo je v odgovoru uvodoma poudaril svojo zavzetnost za podporo Republiki Sloveniji in za njeno mednarodno priznanje ter izrazil prepričanje, da gre le samo za vprašanje časa. V zvezi z zaščito slovenske manjšine je tajnik PLI dejal, da gre za ustavno obveznost, ki jo je treba čimprej izpolniti. Zagotovil je, da se bo o tem takoj pozanimal pri predstavnikih svoje stranke v Senatu z namenom, da se razprava pospeši. Glede na dejstvo, da bodo o tem postopku ključnega pomena odnosi med vlado in parlamentom je po posredovanju Altissima delegacija SSk obiskala tudi načelnika kabineta ministra za odnose s parlamentom Serpo ter ga seznanila s dosedanjim postopkom v parlamentu in s pomisleki, ki jih ima Slovenska skupnost o besedilu Maccanicovega zakonskega besedila.

slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika.

Precej zanimanja je bilo za problematiko slovenskega izseljevanja preko oceanov. V ljubljanskem Cankarjevem domu so tozadevno predstavili knjigo Marjana Drnovška o tem vprašanju. V Slovenski akademiji znanosti in umetnosti pa so se posvetovali o raziskovanju zgodovine slovenskega zamejstva in izseljenstva. O rezultatih dosedanjega znanstvenega dela ter njegovih perspektivah so med drugim predavali in diskutirali Janez Stergar, Renata Mejak, Marjan Drnovšek, Majda Kodrič in Avguštin Malle.

Kulturna bera v času slovenskega svetovnega kongresa in slovenskega osamosvajanja bi bila še znatno obširnejša, ko ne bi številnih prireditev onemogočili politični dogodki in napeti položaj. Kljub temu je tudi kulturno dogajanje v skrčeni obliki in izven glavnega zanimanja javnosti, ki je bila usmerjena na vojnopolitične zaplete in razplete v državi, opozarjalo na dosežke slovenske duhovnosti doma in po svetu in kljub obremenitvam in ranam, ki so Slovence razdvajale v preteklosti, skušalo vzpostaviti zdaj še posebno nujno vseslovensko narodno vzajemnost in povezanost.

Skupina mlajših v koloniji v Dragi

Izjemna počastitev Gallusovega leta

V zadnjih štirih zvezkih zbirke Opus musicum zbranih vseh 374 motetov velikana slovenske cerkvene glasbe

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani je s svojim Muzikološkim inštitutom v zbirki Monumenta artis musicae Sloveniae začela že pred leti izdajati najobsežnejše Gallusovo delo, zbrano v znameniti zbirki motetov Opus musicum. Že lani je v tej zbirki izšlo sedem zvezkov Gallusovih motetov (glasbena upodobitev liturgičnih in bibličnih besedil), z izidom zadnjih štirih zvezkov oziroma s 16. in 17. tako imenovanim volumnom pa je najvišja slovenska znanstvena ustanova pred dnevi predstavila javnosti svoj doslej največji založniški načrt - v zadnjih zvezkih zbirke Opus musicum je naposled zbranih vseh 374 motetov našega največjega cerkvenega skladatelja — svetovnega glasbenega velikana — Jakoba Petelina Gallusa, po rodu s Kranjskega.

Trije, bržčas najuglednejši slovenski muzikologi in glasbeni publicisti, akademik dr. Dragotin Cvetko, dr. Danilo Pokorn in dr. Edo Škulj (delež slednjega je nedvomno največji, saj je zbirko Gallusovih motetov transkribiral v sodobno notacijo in jo tudi revidiral), so v šestih letih opravili orjaško delo ter objavili 374 motetov z vsemi znanstvenimi utemeljitvami in opombami. Tako sta zdaj na svetu samo dva kompleta Gallusovih motetov: eden v ZDA, drugi pa v Sloveniji. Največjo pozornost muzikologov in ljubiteljev glasbene umetnosti bo vsekakor pritegnila četrta knjiga zbirke Opus musicum, ko Gallus »zapusti Boga« in svojo pesem nameni Mariji, svetnikom, apostolom, evangelistom in drugim. Poleg zadnjih zvezkov zbirke Opus musicum sta tik pred okupacijo Slovenije izšli v Ljubljani po zaslugi dr. Eda Škulja tudi prvi knjigi iz Gallusove zbirke maš Selectiores quaedam missae (Nekaj izbranih maš). Zbirka iz Prage izvira iz leta 1580, šestnajst Gallusovih maš pa je bilo prvotno zbranih v štirih knjigah.

Akademiki in muzikologi SAZU so predstavili tudi monografijo o najpomembnejšem slovenskem cerkvenem skladatelju in mojstru evropske renesanse. Starosta slovenskih muzikologov dr. Dragotin Cvetko (rojen 1911 v Vučji vasi pri Ljutomeru), je v knjižni izdaji dnevnika Delo objavil angleški prevod Gallusove monografije priznanih angleških avtoric Margharet G. Davis in Lily Potpara z naslovom Jacobus Handl Gallus vocatus Carniolanus. Tako je poleg dveh monografij o Jakobu Petelinu Gallusu, ki sta doslej izšli v slovenščini (najbolj znana je Cvetkova monografija v zbirki Znameniti Slovenci založbe PAK v Ljubljani) ter ene nemške, spoštovalcem in raziskovalcem Gallusovega glasbenega genija zdaj za voljo tudi monografija v angleškem jeziku.

Slovenski narod je zato še posebej ponosen, da je že v 16. stoletju dal svetovni glasbeni kulturi skladatelja in osebnost, katere pomen in izreden sloves stalno naraščata, če že ne pomenita pravega preporoda. Ni dvoma, da je Jakob Petelin Gallus prvi Slovenec, ki je iz majhnih razmer tedanje slovenske zemlje stopil v svet in s svojim velikim darom in ustvarjalno močjo zapustil dragoceno glasbeno delo neminljive umetniške vrednosti. Za nas Slovence in za ves svet!

I.V.

Dva koncerta ob Velikem šmarnu na Repentabru

Obnova orgel na Repentabru bo po tolikih letih omogočila popestriti praznovanje Velikega Šmarna. 15. in 16. avgusta bosta v večernih urah dva kvalitetna koncerta svetovno znanih slovenskih glasbenikov.

Na sam praznik bo koncert ob 20.30 in to za orgle, trobento in sopran. Koncertirali bodo Stanko Arnold trobenta, Olga Gracelj sopran in Maks Strmičnik orgle.

Na praznik sv. Roka, zavetnika župnije Repentabor, bo prav tako ob 20.30 koncert in to za orgle. Igrala bo znana organistka in profesorica orgel Angela Tomanič.

Kolonija v Dragi

24. julija so naši otroci po 20-dnevnem bivanju v Dragi odšli domov veseli in obenem žalostni, ker mnogi doma ne bodo imeli tako vesele družbe kot v koloniji. Marsikdo je v mestu in nima zelenega okolja in dobrega zraka.

Kako je letos potekla kolonija?

V začetku so bile velike težave zaradi osebja, ki ni moglo priti v Drago zaradi nemirnih dni v Sloveniji. Nekateri starši si niso upali poslati otrok, ker je kolonija 100 metrov od meje. Ko se je umirilo, se je tudi kolonija lepo uredila in dobila primerne osebe, ki so pridno skrbele za otroke.

Otroci so bili najbolj veseli na kopanju v Sesljanu. Trikrat tedensko so se vozili tja, da so uživali morje in sonce. Kot vsako leto je kolonija tudi letos priredila lep celodnevni izlet: v Pordenon, Aviano, Madonna del monte in k jezeru Barcis. Tu so se otroci in vse osebje najbolj razveselili: kosilo so imeli prav blizu jezera, šli so na dolg sprehod okoli jezera in občudovali lepoto kraja. Vrnili so se po ozki soteski Valcellina.

Gojili so petje. Nastopili so pri sv. maši na Pesku, na farnem prazniku v Bazovici in na zaključni prireditvi, ki je zelo razveselila starše in prijatelje. Tudi tržaški radio jih je obiskal in posnel petje ter pogovore o lepoti kolonije. Bivanje v Dragi so zaključili s kresom, pri katerem so otroci bili nagrajeni za pridnost, sodelovanje in skrb za snago. Ko so odhajali, so imeli nekateri solzne oči in so si voščili, da bi se srečali spet v Dragi prihodnje leto.

Društvo Slokad, ki že od leta 1947 prireja slovenskim otrokom počitniške kolonije, se prisrčno zahvaljuje vsem osebam, ki so se žrtvovale v prid naše mladine. Prav bi bilo, da bi se to delovanje nadaljevalo in tako prineslo veliko lepega veselja in dobre vzgoje slovenski mladini.

Od nedelje gostujejo otroci dvojezične šole iz Špetra v Benečiji, ki bodo preživeli dva tedna na našem lepem Krasu.

Večje ljubezni nima nihče kot tisti, ki da življenje za svoje prijatelje. (Jezus Kristus)

Južni Tirolci solidarni s Slovenijo

Po francosko govoreči manjšini v deželi Doline Aoste so tudi Južni Tirolci javno izrazili solidarnost Sloveniji. V Bocnu so bili 22. in 23. julija podpredsednik slovenskega parlamenta odv. Vitodrag Pukl, član komisije za mednarodne odnose posl. Žaro Pregelj in pa deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Slovenska stranka je namreč tudi v tem primeru sodelovala pri organizaciji obiska, do katerega je prišlo na vabilo Južnotirolske ljudske stranke, zlasti pa po prizadevanju poslanca v rimskem parlamentu dr. Michla Ebnerja.

V ponedeljek, 22. julija, je bila zvečer okrogla miza o položaju v Sloveniji in na Hrvaškem, pri kateri so sodelovali vsi trije slovenski gostje, medtem ko je imel uvodno besedo posl. Ebner, razpravo pa je vodil načelnik svetovalske skupine Južnotirolske ljudske stranke v deželnem svetu dr. Siegfried Brugger.

Že pred tem je bil sprejem pri predsedniku pokrajinskega odbora v Bocnu dr. Luisu Durnwalderju, naslednjega dne pa pri pokrajinskem predsedniku Sandru Pellegriniju ter pri načelnikih svetovalskih skupin v deželnem svetu Tridentinske-Južne Tirolske in pri njenem predsedniku dr. Oskarju Peterliniju.

Slovenski predstavniki so imeli še srečanje z vodilnimi predstavniki nemške stranke, zlasti s predsednikom senatorjem dr. Rolandom Rizom in z načelnikom svetovalske skupine v pokrajinskem svetu dr. Hubertom Frasnellijem. Na kosilu, ki ga je priredilo vodstvo uredništva dnevnika Dolomiten, pa je bila priložnost še za razgovor z novim predsednikom Avstrijske ljudske stranke za Tirolsko dr. Wendelinom Weingartnerjem.

Omeniti je treba še obisk v uredništvu italijanske radiotelevizije RAI in pa zelo dobro obiskano tiskovno konferenco. Podpredsednik slovenskega parlamenta odv. Pukl je na njej ugotovil, da je bil obisk zelo koristen in uspešen. Zahvalil se je za splošno izraženo podporo republiki Sloveniji in pripravljenost za tesnejše stike. Že decembra lani je pokrajinski svet v Bocnu izglasoval resolucijo, ki pozdravlja demokratične spremembe v Sloveniji in se zavzema za navezavo tesnih stikov med Slovenijo in Južno Tirolsko.

Fotografski natečaj

Uredniški odbor MLADIKE razpisuje natečaj za fotografije (po možnosti črnobele) za naslovno stran revije. Namen natečaja je odkrivati nove talente. Tematika ni obvezna, vendar naj ustreza značaju revije (narava, okolje, letni časi, etnografija, naši spomeniki, naši prazniki).

Nagradni sklad predvideva:

100.000 lir nagrade za prvo mesto.

50.000 lir nagrade za drugo mesto.

in več odkupnih nagrad po 30.000 lir.

Oblika izdelka naj odgovarja prostoru, ki je odmerjen sliki na naslovni strani MLADIKE.

Izdelke (največ tri za vsakega udeleženca) naj prijavljenci pošljejo na naslov: MLADIKA, »Fotografski natečaj 1991«, ul. Donizetti, 3 - 34133 TRST - TRIESTE, do 31. decembra 1991.

Izdelke bo ocenila komisija, ki jo sestavljajo Marjan Jevnikar, Marjan Slokar, Edi Žerjal in Sergij Pahor.

GORICA

Razprava o statutu na Goriški pokrajini

Kot protest zoper krizni položaj, ki se je ustvaril v vrstah večine, ko je kompaktno glasovala proti amandmaju Slovenske skupnosti v korist slovenske manjšine, se odbornik dr. Mirko Špacapan ni udeležil prvega glasovanja, na katerem je bila potrebna 2/3 večina za takojšnjo odobritev statuta.

V svoji izjavi je dr. Špacapan obžaloval dejstvo, da ni v vladajočih strankah, zlasti DC in PSI, prevladala razsodnost. Ob drugačnem glasovanju socialističnih svetovalcev, ki so tokrat kompaktno bili proti skoraj vsem predlogom v korist Slovencev, bi mnogi amandmaji bili sprejeti. Stranka PSI nosi torej glavno odgovornost n.pr. za to, da se v prihodnje ne bo smelo govoriti slovensko v pokrajinskem svetu.

Na žalost razen SSk še nihče v manjšinskem svetu ni obsodil ravnanja socialistov. Demokristjane kritizira v uvodnem članku tednika »Voce isontina« pod naslovom »Roma locuta« g. Colso Macor in stranko obtožuje, da s svojim pilatovskim obnašanjem pričakuje rešitve iz Rima, namesto da bi pogumno zahtevala demokratično in pravično stališče, da v naših krajih slovenščina in furlanščina morata biti prisotni tudi v javni upravi, ker spadata v kulturno bogastvo, predvsem pa v specifiko naše pokrajine.

Kaže, da tudi v vrstah PDS (bivših komunistov) ni več takega zanimanja za Slovence, kot je bilo doslej.

Slovenska skupnost je torej do konca opravila svojo vlogo sensibiliziranja strank večine, predvsem pa doslednosti v zagovarjanju slovenskih pravic, saj je njena pozicija v sklopu večine vsakokrat na prepihu, ko glasuje drugače kot ostale stranke vladne koalicije.

Špacapanova negativna pozicija ob prvem glasovanju je seveda v skladu s sklepom pokrajinskega sveta SSk, ki je soglasno bil proti odobritvi takega statuta, ki ne predvideva postavk za slovensko manjšino.

Medtem je prišlo do pozitivnejših premikov, saj se v statutu sprejema konzulto za slovensko manjšino, pravico do pozdrava v materinščini na prvem shodu, pravico do vpogleda administrativnih aktov v slovenščini, pravico da se v materinščini — s priloženim italijanskim prevodom — občani lahko obračajo na pokrajinsko upravo s prošnjami, predlogi ali splošnimi ugotovitvami, predvsem pa je važen prvi člen, ki uradno priznava obstoj slov. narodnostne manjšine v goriški pokrajini, kar verjetno predstavlja prvi primer na Goriškem in bo odločilno vplivalo na razvoj dogodkov v prid globalne zaščite.

Zato bo pred končnim glasovanjem, kjer bo potrebna absolutna večina, to je 13 glasov, in je torej glas SSk za nadaljnji obstoj vladajoče koalicije odločilen, slovenska stranka svoj položaj še temeljito premislila.

Rupa

V okviru akcije »Solidarnost Sloveniji 91« je odbor MePZ Rupa-Peč v petek, 26. julija, priredil večerno srečanje z občani. Izkupiček je namenil skladu za pomoč Sloveniji.

Večer se je začel s sv. mašo, ki jo je daroval domači župnik Dragotin Butkovič za žrtve krivične vojne.

Nato se je srečanje nadaljevalo v prostorih društva.

Predstavnica društva zbora Rupa-Peč Valentina Pahor je orisala pomen večernega srečanja.

Program se je začel s pesmijo Zdravljico, ki jo je podal domači zbor Rupa-Peč.

Sledil je govor predsednice SSO Marije Ferletič. Naglasila je, da je njen govor zgolj razmišljanje ob dramatičnih dogodkih v Sloveniji oz. Jugoslaviji. Poudarila je da v zamejstvu še ni pravega zanimanja ob katastrofalnih vojnih in naravnih posledicah, ki jih je pretrpelo ljudstvo v Sloveniji.

Dr. Rafko Dolhar je popestril večer s predvajanjem diapozitivov. Z veččo razlago je prisotnim prikazal slovenske gore, soteske in gorske cvetice. Zanimive so diapozitivi o sv. Višarjah pod snegom.

Pozdrave je prinesel predstavnik Zorko Pelikan, kateri je odgovoren za stike z zamejstvom. Iskreno se je zahvalil prirediteljem in prisotnim za katerokoli pomoč, ki jo nudijo in ki jo bodo še nudili Sloveniji. Presednik društva MePZ Rupa-Peč Ivo Kovic se je ob koncu večera vsem zahvalil, da je organiziran večer lepo vspel.

Remo Devetak

Izročitev humanitarnega prispevka za pomoč Sloveniji zbranega na Goriškem

V humanitarno akcijo za pomoč Sloveniji za žrtve vojne agresije so se aktivno in uspešno vključile tudi slovenske organizacije z Goriškega. »Odbor za pomoč Sloveniji '91 - Gorica«, katerega poleg Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO), sestavljajo še vse ostale politične slovenske organizacije, je doslej izvedel marsikatero solidarnostno akcijo, med katere sodi prav gotovo širša nabiralna akcija po celotni goriški pokrajini.

Predstavniki goriškega odbora za pomoč Sloveniji '91 bodo izročili dosedanji del nabranih prispevkov predstavnikom Rdečega križa Slovenije in Slovenskega Karitasa v četrtek, 1. avgusta 1991 v Ljubljani. Priložnostna slovesnost bo na sedežu Rdečega križa Slovenije v Ljubljani, Mirje 19, s pričetkom ob 11. uri.

Odbor za pomoč Sloveniji '91 Gorica

Naše romanje v Lurd

Kot je bilo najavljeno, se je konec junija vršilo z udruženjem UNITALSI romanje bolnih in zdravih v Lurd. Nad 500 je bilo romarjev z vsemi asistenti in je zelo lepo uspelo. Skupina slovenskih romarjev, ki so se za to prijavili, je štela 39 oseb poleg tistih, ki so se sami zase prijavili. Vseh nas je bilo nad 50. Pri vsaki skupni pobožnosti smo z našo molitvijo in pesmijo tudi sodelovali. Najlepše pa je bila sv. maša samo za naše romarje pri votlini kot tudi križev pot, ki smo ga opravili po naši stari navadi.

Kar nas je pa posebno ganilo, je bilo sočutje z nami Slovenci povsod, kjer so nas spoznali. Vsi voditelji raznih pobožnosti so vabili romarje, naj vsi molimo za slovenski narod, ki preživlja težko preizkušnjo. Hvaležni smo vsem za pozornost, romarjem vseh narodov kot tudi vodstvu UNITALSI, ki nam je pomagalo, da je naše romanje k M.B. poteklo v najlepšem redu in ob razumevanju in molitvi za mir, ki ga tako potrebujemo. Našo skupino je spremljal msgr. Franc Močnik.

Vrnitev imen v Slovensko obliko

Mladinska sekcija SSk in SMReKK sta izpeljala akcijo za vrnitev imen desetih svojih članov oz. prijateljev v slovensko obliko.

Pobuda sodi v širši sklop podobnih dejavnosti, ki sta jih že izpeljali Mladinska sekcija SSk z izdajo posebne brošure z navodili o vračanju imen in priimkov v slovensko obliko in SMReKK z debatnimi večeri o dvojezični podobi mesta Gorica. Za vrnitev imena v slovensko obliko so se tokrat odločili: Sirk Ivan (Giovanni), Cotič Robert (Roberto), Petejan Rajko (Raimondo), Kosič Herman (Ermanno), Humar Marko (Marco), Srebrnič Martin (Martino), Terpin Andrej (Andrea), Vogrič Andrej (Andrea), Černic Marinka (Marina), Contin Janez (Giovanni).

Postopek sta opravila dr. Damjan Terpin in Robert Cotič.

Dekreti generalnega pravdnika pri Tržaškem Prizivnem Sodišču z odlokom o spremembi imena so bili interesentom izročeni v teh dneh po daljšem postopku, ki je trajal nekaj mesecev. Interesenti bomo morali sedaj spremembo vpisati v vse zadevne listine in osebne dokumente.

Medtem je rimski parlament sicer odobril zakon, ki poenostavlja postopke za vračanje v originalno obliko popačenih in poitalijančenih priimkov, ni pa znano, če se ga je kdo že poslužil.

Ta pobuda naj bi po namenu SMReKK-a in Mladinske sekcije SSk spodbudila tudi druge Slovence in Slovenke s poitalijančenimi priimki in imeni, da bi slednjim vrnili izvirno slovensko obliko.

Marica Šček - Kompara - sto let

V Lokavcu pri Ajdovščini praznuje te dni stoletnico rojstva gospa Marica Šček - Kompara. Slavljenka je na Primorskem znana saj je rodna sestra g. Virgila Ščeka, duhovnika, poslanca in kulturnega delavca ter Brede Šček - Orel, profesorice glasbe in skladateljice. Gospa Marica je še živa priča političnih, narodnostnih in kulturnih bojev primorskih Slovencev pod Italijo. Rodila se je v Trstu 10. avgusta 1891. Po šolanju v Trstu in Gorici je postala uradnica na pošti. V tej službi je prehodila celo Primorsko, največ časa je bila v Trstu - 12 let. Odlikovala se je po vestnosti in natančnosti v delu in življenju. Poročila se je s sodnikom Francem Komparo in ga spremljala v Celje, Vransko in Trebnje na Dolenjskem. Po moževi upokojitvi in smrti 1966 živi bre ožjih svojcev v Lokavcu. Ohranila je ves čas bister razum in veder značaj. Mučita pa jo dve tegobi: oslabljeni vid in osamljenost. Oboje premaguje z vdano molitvijo rožnega venca in s poslušanjem slovenske radijske postaje iz Trsta. Ob svoji stoletnici rojstva pošilja pozdrave vsem prijateljem, posebej Nabrežincem, ki so leta 1978 poimenovali slovensko osnovno šolo po njenem bratu Virgilu. Mi ji prisrčno čestitamo k visokemu jubileju in se ji zahvaljujemo za zgled delavnosti, poštenja in zvestobe krščanskim idealom!!!

T.P.

obvestila

V cerkvi sv. Ivana bo v soboto 3. avgusta, ob 20. uri sv. maša za pokojno gospo Anico Kralj.

MePZ Rupa-Peč priredi 4-dnevni izlet v Budimpešto od 29.8.91 do 1.9.91. Na razpolago je še nekaj mest. Interesenti naj pokličejo po telefonu na št. 882230 najkasneje do 8. avgusta 1991.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda iz Trsta obvešča svoje člane in prijatelje, da bo imelo mesečno mašo za edinost v ponedeljek, 5. avgusta ob 17.30 v Marijinem domu v ulici Risorta 3.

DAROVI

Anica Slokar daruje ob drugi obletnici smrti dragega moža Milana po 25.000 lir za Marijin dom v Rojanu, Sv. Goro, misijone in Vincencijevo konferenco v Rojanu.

Za barvna okna v Bazovici: N.N. 50.000, Vida Renčelj v spomin Helene 50.000; Majda Cijak in družina v spomin strica Lojzeta Lipanje 100.000; novoporočenca Ioan-Terpin 70.000; Ana Cuder 50.000; Pattavina 50.000; Ljudmila Lovretova 10.000 lir.

Za cerkev v Ricmanjih: Marija Zulian v spomin pok. brata Bernarda 50.000; družina Cevnja, Rovte, 50.000; Milka Petaros za pokojne, Trst, 100.000; N.N. Boršt, za luč sv. Jožefa 15.000 lir.

Za popravilo cerkve v Logu: Eda Rodella v spomin pok. moža Adrijana 100.000 lir.

Za kapelo sv. Leopolda: Justina Vatta, Trst, v spomin pok. Ivanke Furlan 20.000 lir.

Vsem podpornikom našega lista in drugim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Potovalni tabor Norp

V nedeljo, 14. julija, smo se v zgodnjih jutranjih urah zbrali na železniški postaji udeleženci potovalnega tabora noviciata roverjev in popotnic.

Tabori Norp in Rp so vedno potovalni, da lahko doživijo člani izkustvo poti. Na poti se ljudje srečujejo, zbližajo, spoznavajo, stopijo v odnos z Bogom, zato nas je stalno spremljal evangeljski odlomek poti v Emavs. Po nedeljski maši v Dunji smo se pod dežjem napotili po dolini proti koči Grego. Zaradi slabih vremenskih razmer smo se ustavili v Chiutzquinu, kjer smo prespali. Tu smo udeleženci sprejeli rute noviciata.

V ponedeljek smo se napotili na Jof di Mesignot in nato spali v šotorih pred kočo Grego. Naslednjega dne smo se spustili v dolino Zajzere in smo nato čez Prašnikovo sedlo prišli v dolino Mrzle vode, kjer smo prespali dve noči. Od tu smo se napotili na Nevejsko sedlo. Zaradi vremenskih razmer pa nismo mogli nadaljevati poti čez Kanin, zato smo v Rezijo prispeli po drugi poti nad Klužami. V dolini Rezije smo preživeli še zadnje tri dni našega tabora. Srečali smo se tudi z izvidniki in vodnicami, ki taborijo v Beli. V ponedeljek popoldne smo se vrnili v Gorico.

Potovalni tabor je uspel. Mladi smo se v teh devetih dneh ob naporu in veselih trenutkih zbližali in skupno doživljali vrednote, ki nam jih ponuja skavtsko življenje. Domov smo se vrnili obogateni s spoznanjem, da se pot našega tabora ni zaključila v Reziji, ampak da se nadaljuje v vsakdanjem življenju.

M.S.

radio

Spored od 4. do 10. avgusta 1991

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 10.00 Mladinski oder: »Ko zorijo jagode.« Napisala Branka Jurca. 3. in zadnji del (ponovitev). 11.45 Vera in naš čas. (12.40) Slovenska lahka glasba. 14.10 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991.« Radijski poletni kabaret. 6. oddaja (ponovitev). 17.00 Boris Pahor: »V labirintu«. Roman. 2. del (ponovitev).

Ponedeljek: 9.00 Otroški kotiček: »Glasbeni vrtiljak« (ponovitev). 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka«. Roman. 1. del (ponovitev). 11.30 Slovenska lahka glasba. 12.40 Naši zbori: moški zbor Mirko Filej iz Gorice. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova. 18.00 Slovenski film v Gorici: povratek nazaj.

Torek: 8.10 Absalomova pripoved. 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka.« Roman. 2. del (ponovitev). 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja. 12.00 »Namestè, Sagarmáta.« Zapiski Dušana Jelinčiča z odprave na Everest. 13.20 Glasba po željah. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova. 18.00 Vladimir Jurc: Slovensko pismo. Fran Levstik: »Pisma Franji G.« (ponovitev).

Sreda: (8.50) Priljubljene melodije. 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka«. Roman. 3. del (ponovitev). 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja. 12.00 Razglednice iz Španije. 12.40 Zborovska glasba s koncertnega odra: Slovenski oktet v Kulturnem domu v Trstu. 16.00 Dvojezičnost in identiteta. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova. 18.00 Jugoslavija po letu '45.

Četrtek: 8.10 Literarne podobe: Zgodbe o revijah. 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka«. Roman. 4. del (ponovitev). 11.30 Slovenska lahka glasba. 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike. 16.00 Spomini Henrika Tume. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova. 18.00 Četrtkova srečanja.

Petek: 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka.« Roman. 5. del (ponovitev). 11.30 Slovenska lahka glasba. 12.00 Nazaj k naravi. 12.40 Srečanje oktetov Primorske: Obalni oktet iz Izole. 13.20 Narodnozabavna glasba. 14.10 Poletni mozaik. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova. 18.00 Kulturni dogodki.

Sobota: 9.00 Otroški kotiček: Dragotin Kette: »Šivilja in škarjice.« 9.30 Fran Saleški Finžgar: »Dekla Ančka.« Roman. 6. in zadnji del (ponovitev). 10.10 Koncert Glasbene matice v Kulturnem domu v Trstu: 12.00 Muzeji pri nas. 17.10 Klasični album: teden Sergeja Rahmaninova.

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949.

Uredništvo in uprava: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 533177 poštni tekoči račun: 11234499

Podurednštvo: Vicolo delle Rose, 7 - 34135 Trst - Tel. 040/414646

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik

Poštn. plačana v gotovini - skupina II/70%

Dovoljenje pokr. poštne uprave iz Gorice

Izdaja: KTD Katoliško tiskovno društvo

Società Tipografica Cattolica srl

Riva Piazzutta, 18 - Gorizia - P.I. 00054100318

Tiska: Tiskarna Budin v Gorici

Cena posamezne številke: 1000 lir

Letna naročnina: Italija 45.000
inozemstvo 70.000
zračna pošta 95.000

Oglasi: za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski oglasi in osmrtnice 500 lir, k temu dodati 19% IVA

Dne 28. julija 1991 nas je zapustila naša draga mati in sestra

Ga. Anica Simčič vd. Kralj

(Biljana 1905 - Buenos Aires 1991)

Žalostno vest sporočajo sin Aleš in hči Lučka z družinama ter brat dr. Teofil s ženo in sinom Tomažem.

Buenos Aires - Trst, 28. julija 1991